

Tanja Lehtoranta 2018**Samapalkkakyselyn 2017 Pron luottamushenkilöiden vastaukset**

Kaikki työmarkkinakeskusjärjestöt ovat osana kolmikantaista samapalkkaisuusohjelmaa toteuttaneet kyselyn tasa-arvosuunnitelmien ja palkkakartoitusten toimivuudesta työpaikoilla. Selvityksen tavoitteena oli saada tietoa tasa-arvosuunnitelmien ja palkkakartoitusten tekemisestä sekä siitä, miten niiden avulla on onnistuttu edistämään tasa-arvoa työpaikalla, erityisesti ottaen huomioon vuoden 2015 alusta voimaan tulleet tasa-arvolain täsmennykset. Kysely tehtiin sekä palkansaajapuolelle että työnantajapuolelle.

Tässä raportissa tarkastellaan prolaisten luottamushenkilöiden antamia vastauksia. Kyselyyn saatiin n 200 vastausta. Vertailun vuoksi on keskeisissä kohdin esitetty myös kaikkien palkansaajajärjestöjen PSJ saamat tulokset sekä verrattu vuoden 2012 samapalkkakyselyn tuloksiin. Palkansaajajärjestöjen kyselyyn saatiin yhteensä 1654 vastausta.

Osa työpaikoista edelleen laittomassa tilassa

Kyselyn mukaan 67 prosentissa (PSJ kahdessa kolmasosassa, 2012 61) työpaikoista tasa-arvosuunnitelma on tehty. Noin 10 prosenttia (PSJ viidennes, 2012 23,1) henkilöstön edustajista ei osannut sanoa, onko suunnitelma tehty. Laki suunnitelman ja palkkakartoituksen tekemisestä on ollut voimassa vuodesta 1995, silti osassa työpaikkoja suunnitelma ja kartoitus näyttää olevan edelleen tekeillä. 13 (2012 4,8) prosentissa työpaikoista, joissa suunnitelmaa ei oltu vielä tehty, se on tekeillä tai tarkoitus tehdä lähiaikoina. 10 prosenttia (2012 11,3) ilmoitti, että suunnitelmaa ei ole tehty.

Vuoteen 2012 verrattuna suunnitelmia tehdään hieman paremmin ja luottamushenkilöiden tietämättömyys on vähentynyt. Suunnitelma on myös yhä useammin työn alla.

Päivittämisestä on tullut enemmän rutiinia, 80 prosenttia (2012 46,7) suunnitelmista on päivitetty lain mukaan, eli vuosina 2015-2017.

4. Onko työpaikalla tehty tasa-arvolain edellyttämä tasa-arvosuunnitelma?

Vastaajien määrä: 203

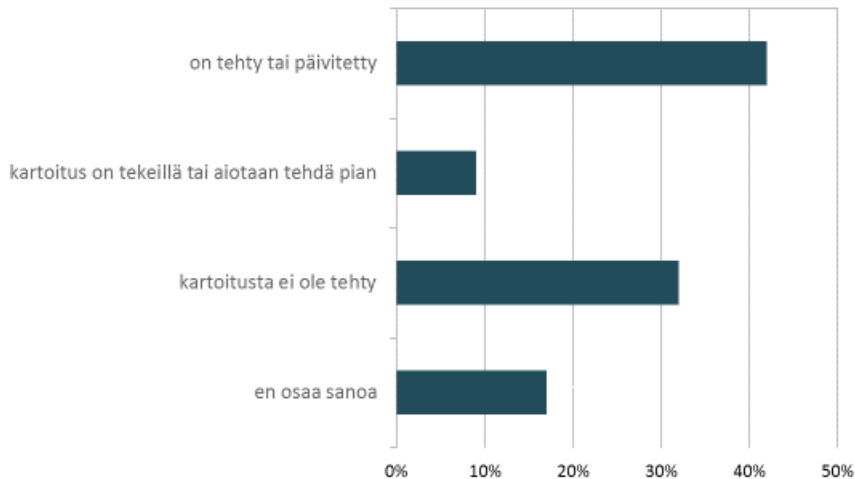
Palkkakartoituksia tehdään liian vähän ja perusteettomia eroja ei korjata

Kyselyn mukaan palkkakartoitus on tehty 42 prosentissa työpaikoista (PSJ vajaalla 40 prosentilla, 2012 27). Vastaajista 17 prosenttia (PSJ lähemmäs 30 prosenttia, 2012 40) ei osannut sanoa, oliko kartoitus tehty tai tekeillä. Yhdeksässä prosentissa (2012 8) työpaikoista, joissa kartoitusta ei oltu vielä tehty, se on tarkoitus tehdä lähiaikoina. 32 prosenttia (2012 25) ilmoitti, että kartoitusta ei ole tehty.

Palkkakartoitusten määrä on lisääntynyt vuodesta 2012, samoin luottamushenkilöiden tietoisuus tilanteesta.

10. Onko työpaikallanne tehty tasa-arvolain edellyttämä kartoitus naisten ja miesten palkoista?

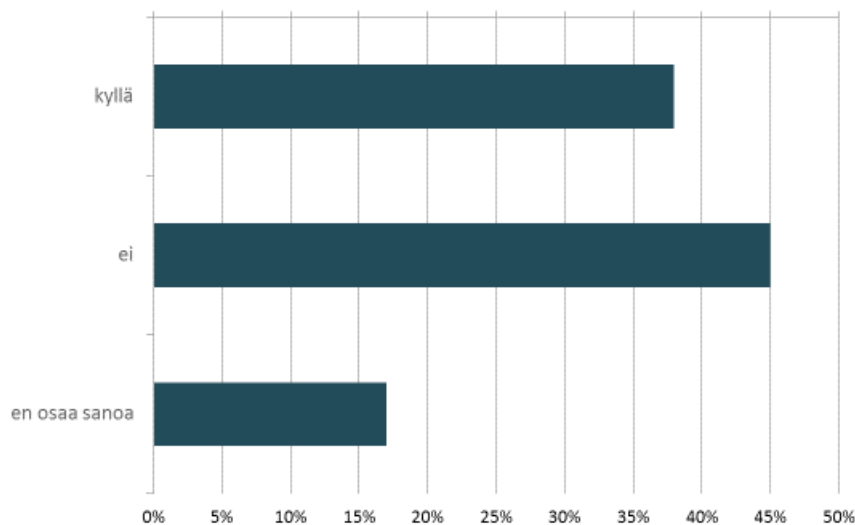
Vastaajien määrä: 204

On huolestuttavaa, että selkeitä palkkaeroja naisten ja miesten välillä havaittiin usein, mutta syitä niihin lähdettiin selvittämään vain 47 prosentissa, eli alle puolessa tapauksista.

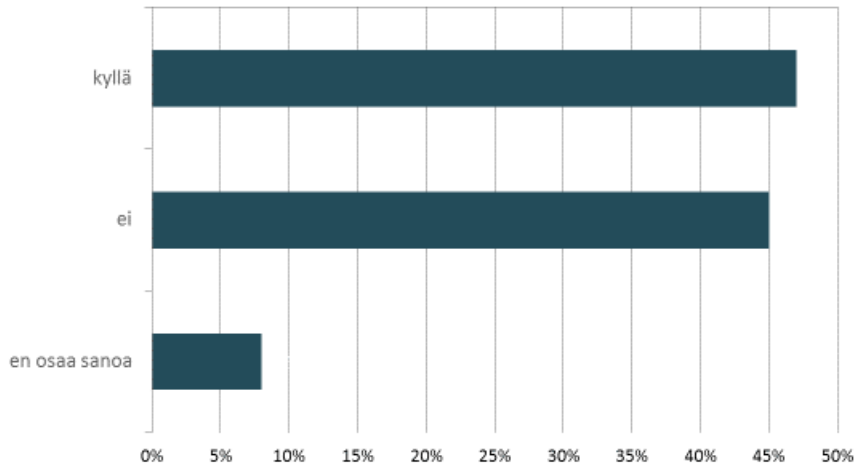
14. Havaittiinko palkkakartoituksen yhteydessä selkeitä palkkaeroja naisten ja miesten välillä?

Vastaajien määrä: 102

15. Jos palkkakartoituksessa havaittiin naisten ja miesten välisiä selkeitä palkkaeroja, selvitetttiinkö erojen syitä ja perusteita?

Vastaajien määrä: 38

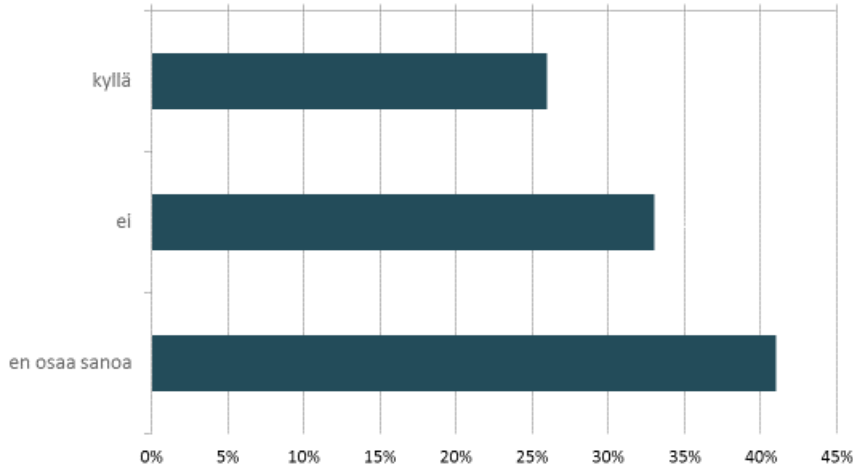

Perusteettomia palkkaeroja eli palkkasyrjintää naisten ja miesten välillä todettiin 26 prosentilla (PSJ 17 prosentilla, 2012 21,5) työpaikoista niissä tilanteissa, joissa palkkakartoitus oli laadittu. Suurin vastaajaryhmä, 41 prosenttia (PSJ lähemmäs 30 prosenttia, 2012 33,8) palkansaajavastaajista ei osannut sanoa, oliko perusteettomia palkkaeroja esiintynyt.

Palkkasyrjintää todettiin hieman useammin kuin 2012, mutta myös luottamushenkilöiden epätietoisuus oli lisääntynyt. Tämä saattaa kertoa myös siitä, että että perusteettoman palkkaeron käsite saattaa olla edelleen osalle vieras.

16. Todettiinko selvityksen perusteella perusteettomia palkkaeroja naisten ja miesten välillä?

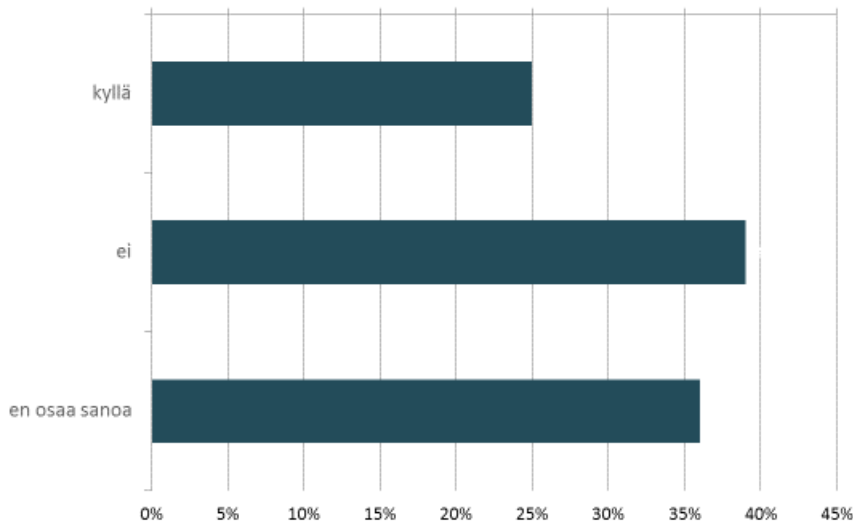
Vastaajien määrä: 39

Työnantajakyselyn mukaan perusteettomiin palkkaeroihin oli puututtu kaikissa tapauksissa. Tämä ei kuitenkaan näytä pitävän paikkaansa, kun asioita kysytään luottamushenkilöiltä. Yleisin toimenpide on edelleen se, että toimenpiteisiin ei ryhdytä, näin toimittiin 39 prosenttissa (2012 27). Prolaisten vastaajien mukaan palkkaeroihin oli puututtu 25 prosenttissa (PSJ 30 prosenttissa) työpaikoista. 36 prosenttia (PSJ kolmasosa) vastaajista ei osannut sanoa, oliko perusteettomiin palkkaeroihin puututtu.

17. Onko ryhdytty toimenpiteisiin perusteettomien palkkaerojen poistamiseksi?

Vastaajien määrä: 36

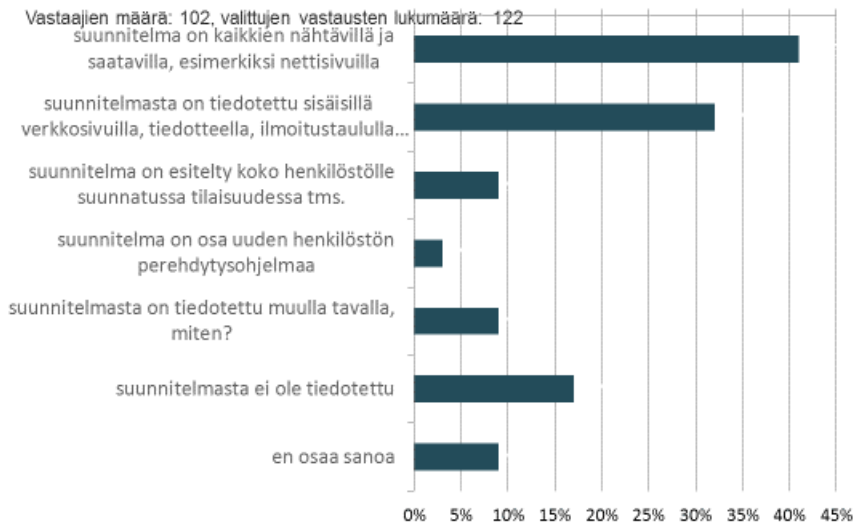

Parempaa tiedottamista

Tiedottaminen työpaikan tasa-arvosuunnitelmasta ja palkkakartoituksesta on parantunut. Silti 17 prosenttia vastaajista (2012 44) kertoo, että tasa-arvosuunnitelmasta ja palkkakartoituksesta ei ole tiedotettu ollenkaan. 41 prosentissa (2012 26) suunnitelma on tarkoituksenmukaisesti kaikkien nähtävillä ja saatavilla nettisivuilla. Joka kolmannella (2012 19) työpaikalla suunnitelmasta on tiedotettu sisäisillä verkkosivuilla, tiedotteella, ilmoitustaululla tms.

Tanja Lehtoranta 2018

22. Miten tasa-arvosuunnitelmasta ja siihen sisältyvästä palkkakartoituksesta on tiedotettu henkilöstölle?

Suunnitelma tasa-arvon edistäjänä

Tasa-arvosuunnittelun todettiin edistäneen selvästi tai jonkin verran tasa-arvoa 30 prosentissa (PSJ noin kolmanneksessa, 2012 23) työpaikoista. Kyselyn mukaan 22 prosentissa (PSJ noin kolmasosa) työpaikoista tasa-arvotilanne oli hyvä eikä erityistä edistämistarvetta ollut. Tasa-arvosuunnittelun ei koettu parantaneen tasa-arvoa lainkaan noin 21 prosentilla eli noin viidenneksellä (PSJ sama, 2012 20) työpaikoista. 25 prosenttia (2012 57) ei osannut arvioida, onko edistymistä tapahtunut.

Vuoden 2012 kysely oli hieman erilainen, eikä siinä ollut vaihtoehtoa, jonka mukaan tarvetta edistämiseksi ei ole, vertailu on siksi vaikeaa. Tasa-arvosuunnitelmaa näytettäisiin kuitenkin pitävän 2017 vaikuttavampana kuin 2012. Toisaalta edelleen joka viides ei koe suunnittelun parantavan lainkaan tasa-arvoa.

23. Onko tasa-arvosuunnitelma ja sen valmisteluprosessi edistänyt tasa-arvoa työpaikallanne?

